

1880-08-09

Afsender

J. C. Jacobsen

Modtager

Carl Vilhelm Lange

Type:

Brev

Sprog:

Dansk

Generel kommentar:

Scanningen er lavet af en fotokopi af det originale brev. Det franske citat er af Jacques Bénigne BOSSUET (1627 - 1704) og lyder i sin helhed: Le plus grand dérèglement de l'esprit, c'est de croire les choses parce qu'on veut qu'elles soient, et non parce qu'on a vu qu'elles sont en effet.

Afsendersted:

København

Modtagersted:

København

Arkivplacering:

Carlsberg Arkiv.

Emneord:

Beskatning, skat

Dokumentindhold

J. C. Jacobsen skriver til generaldirektør for skattevæsenet Carl Vilhelm Lange om sine synspunkter på ølbeskatningen i Danmark sammenlignet med udlandet, fortrinsvis Tyskland.

Transskription

Høivelbaarne

Herr Generaldirekteur Lange.

Ved de Samtaler, jeg har havt med herr Toldcontroleur Schumacher i Anledning af hans Undersøgelser her paa Bryggeriet, har jeg bragt i Erfaring, at der paatænkes Indførelsen af en Beskatning paa Øl, dog kun forsaavidt dette har en vis Alkoholgehalt - saavidt jeg har forstaaet - af 2½ %, hvorimod Øl af en ringere Alkoholgehalt skulde være skattefri uden Hensyn til dets Gehalt af Extract og deraf følgende Værdi i Handel og Wandel.

Dette støtter sig øiensynligt paa Herr Prof. Waages Afhandling i det norske polytekniske Tidsskrift for 1879, som han ogsaa har offentliggjort i forskjellige Tidsskrifter i Tydskland, hvor hans Forslag dog ikke har vundet Bifald.

Hans Forslag har ogsaa udelukkende Forholdene i Norge, eller vel endog særlig i Christiania, for Øie, hvor det synes at Nydelsen af "Bayerøl" maa have taget ganske forfærdelige Dimensioner, langt større end i selv München, eftersom han mener, at denne Drik med dens 4,3% Alkohol er fordærveligere end Brændevinen med 50% Alkohol og derfor tilraader at beskatte Øllets Alkohol i en stærkt stigende Progression som f. Ex for en Gehalt af 12% (liig gode Vines) vilde udgjøre 73½ Øre pr Pot eller 8½ Øre mere end Afgiften af Brændevin af 50% Gehalt, som kun svarer 65 Øre pr. Pot! Han tilråder endog at fritage det lette, overgjærede Øl, selv af samme Extract Gehalt som "Bayerøllet" saa

[påtegnet 9 aug 1880

godt som aldeles for Skat, for at det "kan fortrænge det bayerske" og mener, at om "Staten ogsaa dermed vil tabe i Pengege, vil Folket vinde i moralsk Kapital".

Slige Anskuelser og Forslag maae enten have deres Grund i at der i Christiania hersker en i hele den øvrige Verden ukjendt hang til at

beruse sig eller i en sygelig Disposition hos dens høitagede Forfatter, der har forledet ham til store Overdrivelser i Opfattelsen af almindelige, menneskelige Udskeielser. Dersom han havde havt Leilighed til at gjøre sig bekjendt med Befolkningens Sæder i Sydtyskland og andre Lande, hvor der drikkes meget Lagerøl, vilde han have overbevist sig om, at selv dér, hvor Forbrugen af saadant Øl er allerstørst, som i Bayern og Würtemberg, hvor der drikkes 2 à 300 Potter pr. Hoved, eller i München hvor der drikkes over 400 Potter, hører det til Sjeldne Undtagelser at see en beruset Person og at Drukkenskabsygdomme, som Delirium Tremens, osv, som endnu sjeldnere og havde han undersøgt Grunden til at selv en overmættes Nydelse af denne Drik ikke gjør Videre Skade, vilde han have erfaret at Mennesket kan taale en langt større mængde Alkohol i Øl end i Brændevin, ikke alene fordi den i Øl er 12-14 Gange mere fortyndet, men tillige fordi den virker mindre irriterende paa Organismen derved, at den er i Forbindelse med en større Mængde Næringsstoffer som Sukker, Dextrin, Æggehviteoffer og Salte, der samtidigt optages af Organismen. (see Ballings Gjæringschemie). Desuden har selve Beskaffenheden af de substantieuse Bestanddele i Øllet en stor Indflydelse i denne Henseende, saa at man kan taale at drikke mere af en Ølsort end af en anden af samme Alkoholgehalt, naar Maltning og Brygning er udført paa en forskjellig Maade. (Lintner).

Dersom den ærede Forfatter havde søgt Oplysning hos Læger, vilde han have erfaret at der hos alle Sagkyndige kun er een Mening om, at godt forgjæret og aflagret Øl, som Münchener og Wiener - Øllet - ved Siden af billige Landvine - er det bedste og mest virksomme Middel til at afholde Folk fra Brændeviinsdrik, og han vilde af de officielle statistiske Tabeller have faaet Bekræftelse paa Rigtigheden af denne Læresætning, naar han saa, at Nydelsen af Brændevin overalt staar i et omvendt Forhold til Nydelsen af godt Lagerøl. (prof. Holzner).

Produktionen pr Hoved af Lagerøl og Brændevin er
F. Ex. i Baiern af Lagerøl 272 Liter; af Brændevin 3,3 Liter

i Würtemberg	196;	0,6
i Thüringen	92;	1,8
i Sachsen	44;	10,
i Hohenzollern	133;	0,4
i Hessen Nassau	77* ;	2,9
i Slesvig og Holsten	44	8,1
i Schlesien	22	16,6

i Hannover	23	12
i Westpreussen	16	19,4
i Polen	10	34,9
i Danmark	20	15

*Desuden drikkes megen let Landviin

Man seer heraf, at Nydelsen af Brændevin er saagodtsom forsvunden i hele Sydtydskland, hvor der omtrent udelukkende drikkes Lagerøl af c 4 % Alkoholgehalt i rigelig mængde og at Brændevinsdrik derimod er temmelig betydelig i Nordtydskland, hvor der indtil for en Menneskealder siden kun bryggedes let, overgjæret Øl, liig det norske "Potøl" og det danske Hvidtøl af høist 2 % Alkohol og hvor dette ØL endnu ikke ganske er afskaffet, men nydes i næsten ligesaa stor Mængde som Lagerøllet. - Da dette lette Øl ikke som Vinen og Lagerøllet kan erstatte Brændevinen, kræver det en Tilsætning af en "Snaps" eller som oftest flere. -

Det er saaledes en af Erfaringen godtgjort Kjendsgjerning at let Øl af kun 2% Alkohol medfører Brændevinsdrik og at Lagerøl med 3 à 4 % Alkohol, som det tydske, efterhaanden afskaffer den.

Det er imidlertid let at indsee, at Indførelsen af bedre og Alkoholrigere Øl ikke øieblikkeligt kan udrydde en indgroet Vane til at drikke Brændevin, men Erfaringen har i Nordtydskland vist, at denne Vane dog hurtigt taber sig, idet forbrugen af Brændevin efterhaanden er aftaget overalt hvor Nydelsen af Lagerøl er bleven mere almindelig i løbet af den sidste Menneskealder. Naar Prof. Waage mener at det i Norge sædvanlige Lagerøl af 4,3 % Alkohol er saa berusende, at dette bærer Skylden for den store Drikfældighed i Christiania, tager han vistnok Feil, thi for en Snees Aar siden havde Lagerøllet i Bayern netop den samme Styrke, uden at der sporedes nogen skadelig Følge deraf og det maa derfor antages, at Drikfældigheden i Christiania har sin Grund i at man dér endnu ikke har vænnet sig af med "at drikke en Snaps" til et Kruus Øl uden Hensyn til at dette er stærkt nok. (Det samme gjelder, om end i ringe Grad ogsaa hos os.)

Det er ogsaa en complet Feiltagelse naar Herr Prof. Waage i en Afhandling, som han i 1878 tilstillede forskellige Fagskrifter i Tydskland, udtaler den Formening, at Lagerøllet ikke alene i Norge, men ogsaa i andre Lande er blevet alkoholrigere i den senere Tid, thi Udviklingen i hele Tydskland - saavelsom her i Danmark - er netop gaaet i modsat Retning fra stærkere til lettere Øl. - Istedet for at Lagerøllet for c. 20 Aar siden bryggedes af en Urt af 14-15% Balling

med en Alkoholgehalt af 4 à 5 %, brygges dette Øl nu overalt i Tydskland og ligeledes her i Danmark af en Urt paa 13% med en Alkoholstyrke af 3½ i 4% og i den senere Tid brygges i Tydskland og Østerrig en stedse tiltagende Mængde af lettere Øl under Navn af Pilsener, Wiener Abzug, osv, af c 11% Urtgehalt og 3 à 3½% Alkohol, hvilke

Ølsorter ligeledes have fundet Efterligning og Indgang her i Danmark. Denne Grændse er imidlertid efter de mest erfarne og indsigtsfulde sagkyndiges Overbevisning den laveste, hvortil Styrken af Lagerøl kan og bør bringes ned, deels fordi lettere Øl ikke vil være tilstrækkeligt holdbart, selv i vore murede iiskolde Kjælder, deels fordi Øl med en ringere Alkoholgehalt ikke vil afholde Folk fra at drikke Brændeviin. Det maa i denne Henseende ikke oversees, at Nutidens Lagerøl ikke alene stifter den Nytte at afskaffe Brændeviinsdrik, men at det tillige har det store Fortrin fremfor det gammeldags overgjærede "Hvidtøl" eller "Potøl", at det er langt sundere, hvilket skyldes den kolde Undergjæring og den lave Temperatur hvori det lagres, hvorved det renses for de ufordøielige Bestandele i Urten og forædles til en viinagtig men dog nærende Drik som kan holde sig frisk og sundt og mousserende i længere Tid saavel paa Foustager som paa Flasker, hvorimod det ved en høi Temperatur ufuldstændigt forgjærede "Potøl" og "Hvidtøl" ikke er synderligt lettere at fordøje end den raee Urt og efter faae Dages Forløb bliver uklart og bedærvet af de utallige skadelige Fermenter, som Mikroskopet viser at det indeholder og som hurtigt formere sig og udvikle alle Slags Syrer og derefter Forraadnelse, hvilket er Grunden til de Forstyrrelser i Fordøielsen og deraf følgende Sygdomme, som Diarrhoe, osv, der, især paa Landet saa ofte opleves efter Nydelsen af uklart, gjærende og suurt Øl. Det er derfor saavel i hygieinisk som i Sædelig Henseende et høist uheldigt Raad, den ærede norske Forfatter har givet sine Landsmænd, at vende tilbage til Fortidens slette "Potøl" og afskaffe Nutidens forbedrede Lagerøl, men de store Fremskridt, som paa Ølbrygningens Omraade er opnaaede ved Tydsklands og Frankrigs Videnskabsmænds og Fagmænds forenede Bestræbelser i det sidste halve Aarhundrede kunne heldigviis ikke bortveires ved et uheldigt Indfald af enkelt meget lærd, men lidet practisk Mand.

Hvad Beskatningsmaaden angaar, skal jeg ikke opholde mig med Forfatternes besynderlige Indfald, at ville gjøre en enkelt af Øllets 2

Hovedbestanddele til eneste Beskatningsobject uden Hensyn til om denne Deel er f.Ex. dobbelt saa stor eller 10 Gange mindre end den anden; ei heller skal jeg dvæle ved hans progressive Scala, der i sine Consequentser vilde føre til høist mærkelige Resultater men jeg troer/lover at kunde gjøre opmærksom paa den Hovedmangel ved Forslaget at Fundamentet, Alkoholgehalten, er en variabel Størrelse, som ikke med Sikkerhed kan beregnes forud. Den tiltager som bekjendt, under Eftergjæringen paa Lagret, men denne stigende Attenuations Fremskridt er afhængig af flere Factorer, hvorover Bryggeren ikke er Herre, saa at Øl af en og samme Brygning, der er lagret i flere forskellige Kjælderafdelinger, kan blive aftappet til Salg med 2 forskellige Alkoholgehalter, hvoraf den ene er over, den anden under en vis Skattegrændse.

I hvert Fald vil der behøves et stadigt Tilsyn i hvert Bryggeri med daglige *) *)fra Waages' Artikel i Lintners Tidsskrift for år 1878 p. 257) Analyser af de forskellige Ølsorter hvilket vil kræve et talrigt Personale af øvede Analytikere.

Om dette kan betale sig og om Toldvæsenet vil være istand til at opdrive det dertil fornødne antal af rigtige Folk, hvis Analyser ikke vill blive tilbageviste som urigtige, forekommer mig mere end tvivlsomt. Naar Prof. Waage indbilder sig og foreslaar, at en hver Toldbetjent med Lethed kan foretage en paalidelig Analyse med hjælp af Eubulioskopet, rinder Pasteuers Motto mig ihu: "Le plus grand déreglement de l'esprit, c'est de croire les choses parce qu'on veut qu'elles soient".

I haab om at disse Bemærkninger af en gammel Fagmand med 40 Aars Erfaring kunne være Dem til nogen Nytte, tegner jeg mig

Med udmærket

Høiagtelseærbødigt
J. C. Jacobsen

Carlsberg d. 9de August 1880.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARLSBERGFONDET

Jämsälkänen
Jens Gervaldtsonen Lauge.
M. B. 1861

Wad de Landelaw, jiz Jas Land und jine Eide
 cantonalen Schmecken: Ausladung af jine Kundengefellschafft
 jor jor Angewandte, jor jiz bracht: Befragung, ob jor
 jastantet. Aufjachten af in Befragung jor Pl, jor jine
 jorjantet jille jor in in Altkaufjell - jorjantet jiz jor
 jorjantet - af 2 1/2 % jorjantet Pl af in in jorjantet
 jorjantet jorjantet jorjantet jorjantet jorjantet jorjantet
 af jorjantet af jorjantet jorjantet jorjantet jorjantet jorjantet.

Ditte Geregte Rethor by eenzijdigst van hantsoep
waages afpeetling; tot waerom, yalij kueriside Ede Raiff
for 1879, laus Jan asfan soe offendijsjast; soosy alleys
Ederkrijftad; Gyltland, laus laus soosy soe itte yan
nietes bipeet.

först lördag för några intalårhundes försäljning
i Norge, eller nel andag senlig i Christiania, för sin
försök till försök af "Bayeral" och samma dag
ganska försäkringen i sin försäljning, samt försäljning i
München, efter som försäljning, at denna försäljning med försäljning
4. 3/2 Alkoholer i försäljning försäljning och försäljning och
50% Alkoholer af försäljning af försäljning. Alkoholer
i en försäljning försäljning försäljning, försäljning försäljning i försäljning
af 12% (Lång gata försäljning) med försäljning 79 1/2 för försäljning
eller 8 1/2 för försäljning och försäljning af försäljning af 50%
försäljning, försäljning försäljning 65 för försäljning!

Jän liroandes endag at forlaga det lilla, ansejgande.
 Kv, film af samfundet Elvaat gefalt sam "Bayeratlet" Jan

9 Aug. 1880

gast sam altdies for Skat, for at det kan forbrugs²
det lœimste " og maa, at den " Skaten offen brønd
mit labe : Frage, mit Tal et nint : mar alt Læstet"

[illegible]

Denain des vonds d'ouffertes fants fait Olygisme par
Luzer, mids par fants efpasat, at des par alle Olygisme
Luzer en can Pruning au, at gatt fanggunt of affagunt
Pl. fants Minichent of Wiener-Gllet - and fants of dillig
Laudmies - so det heds of mids mids fants fants
at affats deth fants Grandmies deth of fants mids of
to afficalls, fants fants Cabells fants fants fants
par fants fants of fants fants fants, mids fants fants
fants of fants fants fants fants : at fants fants
fants fants fants of gatt fants. (Prof. fants)

Lapsed till Kristian of godt Lageråv. (Grop. Holmgaard)
Produktionen per faden af Lageråv og brandvin
er f. Ex. i Bæren af Lageråv 272 Lbs; af brandvin 3. 3 Lbs

Württemberg	196	2)	0, 6.
Thüringen	92	1)	1, 8.
Sachsen	44	—	10,
Preussen	33½	—	13, 7.
Hohenzollern	133	—	0, 4.
Hessen Nassau	77	2)	2, 9.
Steinigung Holstein	44	—	8, 1.
Schlesien	22	—	16, 6.
Hannover	23	—	12,
Westpreussen	16	—	19, 4.
Polen	10	—	34, 9.
Danmark	20	—	15,

4. *Scutellaria triflorus* var. *lat. Lindm.*

Man fand Juncus, at Rindhus af Graendemein i Sagatzhau
forstaden; i den Rind, Island, Juncus der andend indtil Skov
indtil Lageret af i 4te. Althofafalt i rigelig Maagde og
at Graendemein der findes er temmelig betydelig. Nord-
Ostland, Juncus der indtil for en Maanedag siden har
begyndt at, anegge og alt, lig det gamle "Fald" og det
derfor findes af Juncus 2te Althofafalt og Juncus der alt indtil den
gamle er afbrudt, men agter i næsten ligesom der Maagde
for Lageret. - I den 4te Althofafalt i den gamle Maagde
Lageret der indtil Graendemein, Juncus der er afbrudt
af en "Rind" eller den indtil for.

Det er saaledes en af forsaargen gældende Lænderregning,
at det Sk. af den 2te Octob. medførte Concordansen det
og at Lageret med 3 à 4te Octob. som det sigter, efterseende
afkøber den.

Det er imidlertid det at indse, at Indførselen af
bæver og alligatorer Sk. ikke uindtægts kan indbringe
en indgroet Kasse til at drøtte Concordansen, men forsaargen
for i: Bønder og Land og, at den Kasse dog først og fremmest
sig, idet Indførselen af Concordansen efterseende er afslaget,
saaledes som Indførselen af Lageret er blæst med almindelig
i Løbet af den sidste Maanedes alder.

Men Prof. Waage mener at det i: Norge sedvanligt
Lageret af 4, 3te Octob. er som bevisende, at dette kunne
Hjælpe for den som Indførselen i: Christiania, Lager
den mestest se, til for en Løst Også siden Løst Lager
altid i: Nageren udsat den samme Rigtig, uden at den første
uden fastlig Løst den af det med den første udsat, at
Indførselen i: Christiania for sin Gæst i: at med
den anden den for med sig af med at drøtte en Også
til at den Sk. uden første det at dette er sket med.
(Det samme gjælder, om end i: nogle Gange, og som det er.)

Det er også en rimelig Indtægt med som Prof. Waage
i: en Affandning, som for i: 1878 tilfældet som, villes Dagstiftet
i: England, indtækt den Indtægt, at Lageret den alene i:
Norge, men også i: andre Lande er blæst alligatorer i: den
sæmre Tid, til Indtægt i: den England - samstems for i:
Saumark - er udsat den i: den med den Indtægt for Nageren
til Løst Sk. - Indtægt at Lageret for, 20 Også
siden begyndt af en det af 14-15te Røtling med en Octob.
gæst af 4 à 5te, begyndt det Sk. en saaledes i: England og
Løst for i: Saumark af en det for i: 13te med en Octob. Rigtig
af 3te à 4te og i: den sære Tid begyndt i: England og Røtling
en første tilførsel Nageren af Løst Sk. under Hænder af Pilsner,
Hænder Også, af, af 11te tilførsel af 3 à 3te % Octob., første

Skjænktes ligeladte som færdig offentliggjort af Landstinget for i: 5
Danmark. -

Denne Grundlovs er indstillet efter de mest anseede
og indsigtsfulde Sagkyndiges Overbeviisning den danske, danske
Rygtig af Lagenes den og den konges med, dets færdi liden
de de mit naar tilstandet i det land, selv i naar en anden
indlæste i det land, dets færdi de mest en rigtig Ophøjsfølelse
i det mit affætte dets som at dets Omdannelse -

Det er i denne færdi i det land, at den liden
Lagenes de alene stilles den dets at affætte Omdannelse dets,
men at det liden for det store dets som det gængs alene
anvendes "indlæste" eller "færdi", at det er liden færdi
indlæste stilles den liden indlæste af den liden Omdannelse,
som det liden, færdi det mest for de indlæste liden
dets i liden og færdi det en rigtig, men det liden
dets, som den liden sig færdi og færdi og liden i liden
dets færdi den liden, som den liden, færdi det mest
en færdi Omdannelse indlæste færdi "færdi" og "indlæste"
dets er færdi liden at færdi den den naar liden og
efter som liden liden liden indlæste og liden af de
indlæste færdi liden, som liden liden mest at det
indlæste og som færdi færdi sig og indlæste alle liden
dets og liden liden, færdi det liden den liden de
liden liden i liden af den færdi liden, som
liden, og, den, den den liden som liden og liden efter
liden af indlæste, færdi og færdi de.

Det er liden færdi i liden som i liden
færdi at færdi indlæste liden, den liden liden liden
for liden som liden, at liden liden liden liden
liden "færdi" og affætte liden liden liden liden,
men de liden liden, som den liden liden liden
en liden liden og liden og liden liden liden
og liden færdi liden liden liden i det liden liden liden
liden liden liden liden liden at liden liden liden
af liden liden liden, men liden liden liden.

[illegible]

no 7)
Hager's Articles
in Lindner's Critique
for 1878. p. 257.

I have sent out two boxes of plants, viz. "Pine
"Cypripedium" and "Lupinus" Analyses of the following plants
sent me from the "Lupinus" plant, and of the "Pine" plant.

Om teelt dan betale fig af een Cultuurfond met meer
opland liet at optreide dit vrentis farmaceutis Andale af teijle
Leit, med Qualifiser itte nille, tillagga medt fann uorig fig,
faarhaumes mig mees end fann fann. fann fann Waag
mit betide fig af fann fann, at en fann fann fann fann
end fann fann fann fann an fann fann Qualifiser and fann
af fann fann fann, mider fann fann fann mig i fann:
"Le plus grand dévergement de l'esprit, c'est de croire les
choses parce qu'on veut qu'elles soient." -

I feel an able & judicious & experienced of
a general Sargent and 40 best fighting men
than his own By the way, he was just
by the way of the

Med. instrument förädlade
arkadig
J. C. Jander

Carlsberg p 9e August 1880.